Nro 313.

KURJER POLSKI

WARSZAWA
Sobota dnia 23 Października r. 1830.

Wszystko dla wszystkich.

Prenumerata miesięczna złp. 2 gr. 20.
Kwar. złp. 8. Nr pojedynczy gr. 6.

Wiadomości Krajowe

P. Michał Szumkowski professor szkoły wojewódzkiéj Łomżyńskiéj, mianowany został rektorem szkoły wydziałowéj w Kaliszu.

P. Kucharski Andrzéj, po odbytéj naukowéj podróży w krajach słowiańskich, w tych dniach wrócił do Warszawy.

JW. Wiesiołowski rozpoczął w Łomży dnia 18 października urzędowanie swoje jako prezes tamtejszego trybunału.

Model gipsowy Kopernika, wyrobiony w Rzymie przez sławnego Torwaldsena, darowany został przez towarzystwo przyjaciół nauk, królewsko aleksandrowskiemu uniwersytetu do gabinetu wzorów i odlewów gipsowych.

Nowo założona Kawiarnia, przy ulicy Sto Krzyskiéj, zalecająca się czystością, porządkiem, i rychłą usługą, ma napis *Kawa Kujawska*.

W Płockiém popełnioną została okropna zbrodnia. Młody postyljon zamordował żyda, któremu chciał zabrać pieniądze.

Nadeszła tu wiadomość, że znaczny dom handlowy, mający interessa kupieckie w Warszawie, Lipsku i Paryżu na 10 miljonów złp. zbankrutował.

Z wszystkich doświadczeń Pana Krauzego, porucznika w artyllerji z siłą koni czynionych, pokazało się, że siła średnia koni polskich stępem równa się 688, kłusem 624, galopem 619. Siła średnia koni rossyjskich równa się stępem 688, kłusem 643, galopem 619. Że konie polskie jak rossyjskie pomiędzy siodmym a osmym rokiem są najmocniejsze. Że konie chociaż z najlepszéj rassy i najlepiéj żywione, skoro nie będą wprawiane do ciągnięcia, najmniejszą siłę pokażą, a często nawet miernego ciężaru poruszyć nie zechcą. Przeto wartoby aby konie do pracy ciągłéj przeznaczone, zwoina do ciągnięcia przyzwyczajane były, niektóre bowiem konie w czasie doświadczeń raz nagle szarpnąwszy, więcéj ciągnąć nie chciały, chociaż były młode i wiele po swéj powierzchowności obiecywały. Poznawszy największą siłę średnią koni pod doświadczenie poddanych, przystąpił P. Krauz do poruszenia wozów próżnych i obładowanych, które należycie zważywszy i wyliczywszy wymiary osi, szerokości dzwon, i promieni kół, przyczepiał do pasa machiny wyrażonéj w dziełku jego na (fig. 1 i 2) i kładł na ważkę na drugim końcu zawieszoną po jednym funcie, tyle ciężarów, dopóki się z miejsca nie poruszyły, na którém stały. Te doświadczenia z każdym wozem były czynione na rozmaitych ziemi gatunkach. Wszystkie wozy w ciągu doświadczeń były należycie nasmarowane, a do końca dyszla każdego powozu, przyczepiano koniec pasa. Z tablic przytoczonych w dziełku jego, można nietylko siłę niezbędnie potrzebną do poruszania jakiegokolwiek powozu próżnego lub obładowanego, ale nadto wyrachować siły potrzebne do pociągnięcia powozu po gruncie równym lub pochyłym, przez które takowy przebiedź powinien. Wypadki wszystkich tablic są czyste, po odtrąceniu niegiętkości pasa i tarcia czopów do krążków należących. Wszystkie doświadczenia które się w ciągu sześciu miesięcy odbywały, z wielkiém usiłowaniem i poświęceniem koni w tym celu użytych, mogą posłużyć przedsiębiercom, którzyby za pomocą machiny wynalazku P. Krauzego koni swoich wyprobować chcieli, do oznaczenia, jaki ciężar na wozy ładować powinni. Machina do probowania sił końskich, wszędzie po wszystkich targach zaprowadzoną być powinna, gdyż za pomocą takowéj, nietylko siłę, ale wiek i zdolności konia poznać można; nadto wielu znawców przy tych doświadczeniach obecnych, mogą potwierdzić, z jaką ścisłością starał się P. Krauz dosięgnąć zamierzonego celu.

Na wczorajszéj giełdzie warszawskiéj żądano za polskie listy zastawne, nie licząc w to wartości kuponu wynoszącéj zł. 1 gr. 10 po 91 zł. 5 gr.; za obligacje udziałowe żądano 342 złp.; za rossyjskie assygnaty żądano 181 dawano 180 zł.; za dowody Kom. C. L. za żołd żądano 36 dawano 35 zł.

Przyjechali do Warszawy. — Węgrowski Stanisław z Sabieszanki 500 Podwal; Łazniewski Teodor Parad 603 Bielańska; Ossoliński Józef kasztelan 739 Rymarska; Załuski Antoni hr. 584 Długa; Hebdowski Kajetan jen. 1751 Xiążęcia; Sołtyk Roman hr. 1296 N. S.; Skrzyński Wincenty 1064 Królewska; Sosnowski Bazyli 2680 Bednarska; Łubieński Felix hr. 1067 Królewska; Kossecki Xawery jen. 387 Krak. Przed.; Wodzyński Wojciech 2689 Bednarska.

Dziś zrana ciepła stopni 4. — Wczoraj w połud. 13.

TEATR NARODOWY. Dziś: Śpiewacy Alpejscy, Trzy Gracje, Tańca.

Wiadomości Zagraniczne.

N. Pan wyjechał dnia 9 października do Moskwy.

Wojskowa administracja pruska twierdzy związku niemieckiego Luxemburg wydała odezwę napominającą mieszkańców, ażeby się wystrzegali wszystkiego, coby mogło dać powód do ogłoszenia miasta w stanie oblężenia. Po téj odezwie wkroczyło do Luxemburga nieco wojska i cała załoga liczy teraz 5000 żołnierzy.

Król niderlandzki wydał d. 11 października kilka postanowień, a między innemi rozkaz przygotowawczy do pospolitego ruszenia i inny zagrażający karami wszystkim, którzyby publicznemi mowami, odezwami, znakami buntowniczemi, składkami i inném pomaganiem w sprawie powstańców odważyli się wspierać powstanie w południowych Nideriandach.

Jedno z pism niderlandzkich czyni uwagę: „Przed otwarciem sejmu myślano nad tém, jakimby sposobem przytłumić powstanie belgickie, po zamknięciu sejmu zachodzi pytanie, jakimby sposobem ocalić można Hollandję."

Podatki w Anglji mają być zmniejszone o pół czwarta miljona fun. szter. —

W nocy z dnia 24 września zatknęło pospólstwo w mieście Virton, w luxemburgskiém trójkolorową chorągiew francuzką na tamtejszym kościele i wydawało okrzyki: Niech żyją Francuzi. Władza przywróciła spokojność.

Officerowie i żołnierze szwajcarscy, którzy z Francji powrócili, zburzyli w Fryburgu szkołę pewnéj korporacji, któréj przypisują rewolucję francuzką.

Powszechnie sądzą, że teraźniejszy minister spraw zagranicznych w Anglji hr. Aberdeen nie zrówna dyplomatycznéj biegłości posła francuzkiego w Londynie X. Talleyranda; dla téj jedynéj przyczyny nastąpi może zmiana ministrów angielskich i przewidują że hrabia Grey wnijdzie do gabinetu angielskiego, jako jedyny z dyplomatów angielskich, mogący się mierzyć z X. Talleyrandem.

Gazeta Norymbergska donosi z Wejmaru, że rozruchy w Jena i Sulza zupełnie ustały, że podobnież będą wkrótce przytłumione w Münchenbernsdorf i okolicach. Miasto Ilmenau posłało deputację do Wejmaru z rozmaitemi uciążliwościami i żądaniami; odpowiedziano deputowanym że tylko drogą prawną i konstytucyjną wolną jest zanosić podobne żądania.

Wyznaczona przez króla niderlandzkiego kommissja do ułożenia projektu względem oddzielenia Belgjum od Hollandji zgromadza się wprawdzie, ale nie w komplecie, gdyż członkowie kommissji z południowyah prowincji nie bywają na posiedzieniach obecni. Inna kommissja, którą xiąże Oranji w Antwerpji ustanowił, nie zgromadziła się do dnia 14 paźdz. ani razu.

Rząd tymczasowy w Bruxelli zasekwestrował cały majątek domu Oranji w Belgji.

W Bruxelli noszą powstańcy medale, z napisem francuzkim *Obrońcom Belgickim* z jednéj, a *Zwyciężyć, lub umrzeć* z drugiéj strony. Naczelnicy powstania noszą medal, na jednéj stronie z popiersiem Pottera, na drugiéj z rokiem 1786 w którym się w Brügge urodził.

Xiąże Oranji udał się dnia 14 paźdz. do pułku 8 huzarów, prawie z samych Belgijczyków złożonego, stojącego w Antwerpji i przemówił do nich w ten sposób: „Officerowie, podofficerowie i żołnierze rodu belgickiego! Dowiedziałem się, iż wielkie wytoczone teraz pytanie względem oddzielenia Belgjum od Hollandji wzniecieło pomiędzy wami niespokojność i mo.

głoby was uwieść do wielkich błędów. Dla tego pośpieszyłem do was, jako ten, który wam pomagał na polach bitew pod Quatrebras i Warteloo z bronią w ręku do odzyskania niepodległości. Teraz przyjaciele moi, kiedy wkrótce pytanie względem oddzielenia dwóch prowincji rozstrzygnione będzie, mamy tylko przestrzegać ażeby się znowu nie rozléwały strumienie krwi belgickiéj. Moje poselstwo tchnie pokojem i dla tego trzymajcie się tylko mojego oświadczenia z dnia 5 paźdz. a wszystko powróci do porządku bez zamięszania. Obrońcy ojczyzny! Pozostańcie wierni waszym chorągwiom i oczekujcie pełni zaufania wypadku moich usiłowań.“

Uwięzieni zrazu parlamentarze bruxelscy Ducpectiaux, Plektinks i Everard, zostali wypuszczeni i powtórnie przybyli do Antwerpji, gdzie z xięciem Oranji przez dwie godziny mieli konferencję.

Ministrowie znajdujący się przy xięciu Oranji pozwolili już stanom prowincjonalnym i władzom południowych prowincji takiego używać języka, jaki im się zdawać będzie najwłaściwszym.

Już nawet antwerpskie gazety radzą nietylko oddzielenie Belgjum od Hollandji, ale także sądzą, że wielkie koncessje Belgijczykom ze strony rządu są konieczne.

Rząd tymczasowy w Leodjum kazał organizować dwa pułki.

Xiąże Oranji wydał w Antwerpji d. 11 października postanowienie, dozwalające zupełną wolność prywatnego i publicznego nauczania bez poprzednich examinów, lub patentów. Nauczyciele, płatni od gmin, lub miast, będą mianowani przez władzę gminną lub miejską.

Xiąże Oranji kazał wypuścić na wolność wszystkich jeńców, przyprowadzonych z Bruxelli do Antwerpji.

Wyznaczona do ułożenia konstytucji kommissja w Bruxelli, zdała sprawę z swoich czynności. Radzi ona, ażeby kongres narodowy składał się z 200 członków, bezpośrednio przez obywateli wybranych.

Rząd tymczasowy w Bruxelli postanowił, iż na przyszłość nie będzie w Belgjum dyrektorów policji.

Wojsko niderlandzkie, zgromadzone w okolicach Antwerpji, ma się już składać z 15,000 ludzi, ale pomiędzy nimi jest wielu Belgów.

Donoszą z Bazylei, że mniejsze i większe kantony mają odbyć nadzwyczajne zgromadzenie. Rzeźnicy podali prośbę o zniesienie opłaty rzezi od bydła i podatku od psów. Obywatele zamierzają uczynić wniosek, aby posiedzenia rad były publiczne, tudzież aby ogłoszono rachunki z dochodów i wydatków rządowych. Wszystkie te okoliczności wzbudzają obawę dobrze myślących.

Xiąże Kozłowski, który przez Gandawę, gdzie się znajdował dnia 6, przybył z Antwerpii, udał się dnia 8 t. m. wieczorem do jenerała van Halen, którego zna oddawna, ażeby umawiać się z nim w dyplomatycznem poleceniu od xięcia Oranji. Baron Hooghvorst był tam obecny. Po piérwszych słowach xięcia Kozłowskiego prosili go ci panowie, ażeby się udał do rządu tymczasowego, gdzie go téż natychmiast zaprowadzono.

Wielkorządca Katalonji H. Espagna uzbroił 10000 pospólstwa Katalońskiego, z ludzi należących do stronnictwa Karolistow, którzy r. 1828 jako nieprzyjaciele wojska królewskiego byli rozbrojeni. Nazwał on ich ochotnikami katolickiemi i zagrzéwa ich zapał szczególnemi odezwami. W Barcelonie uwięzić kazał mnóstwo najspokojniejszych obywateli, a potém wysłał ich morzem, nie wiedzieć dokąd.

Wzdłuż rzeki Loary panuje w handlu taka nieufność, iż żaden kupiec nie chce robić interesów, a handel zboża zupełnie jest przerwany. W mieście Rheims były zaburzenia, z powodu iż obcy spekulanci wywozili zboże z miasta. Podobnię sprzeciwił się lud wywozowi zboża z miasta Issoudun.

Dnia 6 października usprawiedliwiali ministrowie francuzcy w izbie deputowanych przy-

czynę, dla któréj żądają pomnożenia wojska. Zapewnili oni, że Francja nie przerwie pokoju, ale pomimo tego potrzebuje wojska na zastąpienie 30000 żołnierzy, wysłanych do Algieru, 12000 Szwajcarów, 25000 dymissjonowanych żołnierzy z gwardji i 40000 żołnierzy którzy co rok wychodzą z wojska.

W czasie narad izby deputowanych nad wnioskiem względem oznaczenia pensji wysłużonych, rzekł jeden z deputowanych w ten sposób: „Mówiono, że pomnik, napis w Panteonie i t. p. nagrody, lepiéj trafiają do celu i przytaczano za przykład Anglję, która umie szanować popioły zasłużonych mężów. Przytoczę równie Anglją: Abercromby zginął w Egipcie; król i izba niższa uchwalają dla niego okazały pogrzeb i zapewniają potomkom jego 50,000 fr. dochodu. Idźmy za Atlantyk, towarzyszmy Lafayettowi na widownie piérwszych dzieł jego i zapytajcie się, czy najoszczędniejszy rząd w świecie oznaczał maximum, gdy chciał okazać wdzięczność jakiemu wielkiemu człowiekowi. Dla tego przeciwny jestem oznaczaniu maximum pensij wysłużonym. Bo niepodobna jest oznaczyć wartość zasług, a mogą zajść okoliczności, iż zasługa przechodzi wszelką wartość.“

W mieście francuzkiém Montauban wybuchnęły rozruchy.

W Estella mieście nawarskiém, zamieszaną została spokojność publiczna.

Donna Maria miała wyznaczyć dla załogi na wyspie Tercejra i dla Portugalczyków, którzy z ojczyzny za granicę musieli się schronić, miesięcznie 10,000 f. s.; summę tę powiększyć ma jeszcze Don Pedro.

Królowa hiszpańska powiła syna.

Upoważniona od rządu do założenia Szkoły Wyższéj Płci Żeńskiéj w Stolicy, otworzyłam takową z dniem 15 b. m. i r. przy ulicy Przejazd Nro 647 i 8 w Domu W. Scholza. *Zofja Cochet.*

Kilkadziesiąt beczek do kapusty, wódki lub do Octu po Winie węgierskiem i oxefty, są do zbycia w składzie Win pod Nro 640 przy ulicy Trębackiéj.

Ktoby sobie życzył nabyć zupełnie nową Doroszkę Petersburgską kursową, niech się zgłosi do Kawiarni Pani Brzezińskiéj obok poczty pod Nro 626 po dalszą Informacją.

OBWIESZCZENIA Z BIORA INFORMACYJNEGO

Dalsza wiadomość i wszelkie objaśnienia poniższych doniesień, udzielają się w lokalu Bióra na Krakowskiém Pzred. Nro 377 przeciw Poczty.

(1255) Appartament złożony z 6 pokoi z dwoma kuchniami, przedpokojem, stajniami, wozowniami i t. d. przy ulicy Leszno jest do wynajęcia każdego czasu.

(1264) Na dniu 11 października r. b. zgubione zostały papiery: 1) Skrypt z daty 9 października r. b. na summę zł. czterysta pięćdziesiąt w monecie srebrnéj konwencyjnéj austrjackiéj czyli na złotych reń. sto dwadzieścia i grajcarów 30, dany i podpisany przez Wgo H... K... na rzecz Wgo M... K.... 2) Koperta osobna z listami i pięciu pieczątkami zapieczętowana na wierzchu, któréj zapisano i podpisano przez Wgo H... K... że w niéj 2 listy do dzieci jego znajdują się. Ktoby znalazł, niech raczy oddać do Bióra Infor. jeżeli znalazca jest osobą mogącą przyjąć wynagrodzenie, takowe niezawodnie otrzyma, dostojniejszéj zaś osobie zapewnia się wdzięczność.

(1152) Potrzebne są Panny do robót damskich, jako to: do robienia sukien do strojów, haftów i szycia bielizny, oraz i takie któreby sobie życzyły nauczyć się powyższych robót.

(1262) Dom murowany przy ulicy Kłopot z ogrodem i stajniami nowo budowany, dochodu przynoszący 3400 zł. jest za 30,000 złotych do zbycia. Również wiele jest innych domów w rozmaitych częściach miasta, na rozmaite ceny.

(1265) Osoba kwalifikująca się na Rachmistrza, Rządcę domu lub zastępcę Wójta Gminy mająca świadectwa moralnego postępowania, życzy przyjąć stósowny obowiązek.

(1263) Żądane są do najęcia 4 Pokoje z meblami w środku miasta.

W DRUKARNI GAŁĘZOWSKIEGO. KANTOR GŁÓWNY PRZY ULICY DANIEŁOWICZOWSKIEJ POD N. 616